

Miha Mazzini

Godbe. Zbrka zgodb

Samizdat, Ljubljana 1989

Potem ko je Miha Mazzini z romanom *Drobtinice* za nekaj let občutno dvignil povprečni kvalitativni nivo Prešernove zbirke, je v samizdatu s precejšnjim medijskim pompom — reklamo je bilo videti celo v ljubljanskih kinematografih — izdal »zbrko zgodb« *Godbe*, deset sila raznolikih noveleskih tekstov. Z *Drobtinicami* jih veže predvsem dvojje: dosledno filmska nazornost naracije ter nujen bizarno ironični pridih — vse to pa šele v Mazzinijevih krajših tekstih pride do prave veljave. Ti »skupni točki avtorjevega opusa« sta obenem tudi edini vezni člen pričujoče zbirke.

Godbe so dobesedno »zbrka«: lotevajo se vseh mogočih tém in pripovednih tehnik, ne poznajo ne skupnega pripovedovalca ne junaka, iz fikcije skačejo v realnost in obratno, najhujše izmišljije se odevajo v najbolj objektivistično formo. Temeljno skupno lastnost bi lahko imenovali »nebrzdano tvorjenje fabule«; ta gradi literarno resničnost iz notranje logike, ne pa iz zunanje objektivnosti oziroma realnosti. Iz tega vzroka se zdijo vse novelice kljub čudaški tematiki prav mogoče, pa čeprav ležijo daleč od resničnosti — prav to pa je bistven atribut dobre novele kot take: notranja koherentnost pripovedovanega, dovolj logična, da sama implicira realnost. Najlepši primer tovrstne gradnje je novela *Strangers in the night*, ki jo kot prvoosebni pripovedovalec vodi sam empirični Miha Mazzini v družbi prav tako empirične žene Bibe. Zapleta se v prav neverjetne pustolovščine, ki pa so povezane s tako natančno logiko, da se bralec resno vpraša, če na Gorenjskem res nemara ne pobijajo natakarc zaradi prepogostega telefoniranja — če navedemo samo enega nežnejših detajlov. Mazzini se resnično suvereno giblje na polju fikcije, kar nam priča tudi dejstvo, da sta najšibkejša komada zbirke prav teksta, ki preigravata oziroma interpretirata zunajliterarno stvarnost: *Zamzak and () Noe* in *Mehanizmi herojstva* — pri obeh je opazen umik domišljije na račun družbenih konotacij.

Večino preostalih novel lahko mirno priporočimo kot enega vidnejših vzponov povojne slovenske proze, saj si je podobno izkušnjo tako tekočega kvalitetnega branja — izjema je nekaj Zupanovih tek-

stov — težko priklicati v spomin. Čeprav bi se lahko prav omenjena »tekočnost« Mazzinijevih tekstov zdela zahtevnejšemu bralcu že kar preveč populistična in ne-artistična, pa se zdi taka bolj kot posledica obsedenosti z zakonitostmi zgodbe kot take kakor želje po ugajanju čimširšemu krogu publike. Racionalnost jezika in v — največ primerih — omejenost na nujne opise imata za posledico, da kakor pri filmu vidimo edinole tisto, kar nam avtor hoče pokazati. In prav to »usmerjeno branje« daje čar Mazzinijevim novelam. Tudi pogoste menjave pripovedne tehnike se zdijo smiselne, kolikor so v tesni zvezi z vsebino; primer tega je dosledna struktura seminarske naloge v *Funerisologiji za začetnike*, ki odlično poobča primer poklicnega pogrebca, ki bi v opisovanju individualnega čudaštva ne dobil tako ironičnih razsežnosti. Obenem bi bilo težko reči, da Mazzini variira žanre in je potemtakem potencialni postmodernist. Od tovrstnih usmeritev ga ločuje prav prežemanje forme z vsebino, saj zunaj- in metaliterarnih prvin iz *Godb* ni mogoče abstrahirati: teleološka struktura tekstov je preveč kompaktna, da bi potrebovala izvenzgodbene elemente. Vsaka novelica ostane, kar pač je: celota brez zunanjih referentov. Pustolovščina avtorjeve proze torej ni jezikovna ali metaliterarna, temveč prvinsko domišljajska. Kolikor se to zdi preprosto, pa je treba ugotoviti, da je novela brez socialnih, kritičnih ali literarnoteoretskih intenc v slovenski literaturi 20. stoletja nadvse redka zadeva. V tem je Mazzini prav »ameriški« pisec v najboljši poejevski in chandlerjevski tradiciji.

Mazzinijeve *Godbe* se torej po tekoči narativnosti, neintencionalnosti in odlični ironiji uvrščajo med boljše, vsekakor pa med sveže dosežke domače literature. Ob politizirani literaturi in pesniški politiki se zdijo vse bolj brezposelnemu bralcu več kot dobrodošle.

Tone Vrhovnik